

A vanishing modern architectural heritage in Isparta: Eğirdir Bone Diseases Hospital

Ülkü ÇELEBİ GÜRKAN¹, ORCID: 0000-0003-4774-8115
Duygu KURTOĞLU², ORCID: 0000-0002-4473-0991

Abstract

The deterioration of living standards after the Second World War affected public health in Turkey as well as all over the world, and unsuitable living conditions accelerated the spread of diseases. Special importance was given to the treatment of health problems frequently seen in the society, and these problems were tried to be solved through private branch hospitals operating in various parts of the country. Eğirdir Bone and Joint Tuberculosis Hospital, opened in 1952, was established to treat the skeletal system affected by tuberculosis, one of the common diseases of the period, and operated as one of the four bone hospitals in Turkey. The building, which has responded to the treatment of other bone diseases as well as bone tuberculosis for many years, continued to accept patients until 2020 under the name Eğirdir Bone Diseases Hospital. In the study, the transformations of this health building, designed as a private branch hospital, were examined in terms of architectural features based on location selection, mass formation, spatial arrangements and facade elements. Thus, it is aimed to obtain detailed information about this structure, which is not standing today. Eğirdir Bone Diseases Hospital Building, which is the product of collective memory; It is an example of how an architectural product cannot be protected despite its active user. The building was erased from the city's memory after nearly half a century of witnessing.

Highlights

- The example of bone disease hospitals in Turkey in Isparta
- Environmental, architectural, functional and social value
- Documentation of Eğirdir Bone Diseases Hospital, which is a part of social memory, as a modern architectural heritage

Keywords

Eğirdir; Bone Diseases Hospital; Isparta, modern architecture, heritage.

Article Information

Received:

02.12.2023

Received in Revised Form:

25.03.2024

Accepted:

26.04.2024

Available Online:

30.10.2024

Article Category

Research Article

Contact

1. Faculty of Engineering and Architecture, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Türkiye.

ulku.celebi@gmail.com

2. Faculty of Engineering and Architecture, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye.

dygukurtoğlu@gmail.com

Isparta'da yok olan bir modern mimarlık mirası: Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi

Ülku ÇELEBİ GÜRKAN¹, ORCID: 0000-0003-4774-8115
Duygu KURTOĞLU², ORCID: 0000-0002-4473-0991

Öz

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de İkinci Dünya Savaşı ile birlikte hayat standartlarının bozulması toplum sağlığını etkilemiş, uygun olmayan yaşam koşulları hastalıkların yayılmasını hızlandırmıştır. Toplumda sıklıkla görülen sağlık sorunlarının tedavilerine özel önem verilmiş, bu sorunlar ülkenin çeşitli yerlerinde faaliyet gösteren özel dal hastaneleri aracılığı ile çözülmeye çalışılmıştır. 1952 yılında kurulan Eğirdir Kemik ve Mafsal Veremi Hastanesi, dönemin yaygın hastalıklarından olan veremin etkilediği iskelet sistemini tedavi etmek amacı ile kurulmuş ve Türkiye'deki dört kemik hastanesinden biri olarak faaliyet göstermiştir. Kemik veremi yanında diğer kemik hastalıklarının tedavisine uzun yıllar cevap veren yapı, Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi adıyla 2020 yılında kadar hasta kabulüne devam etmiştir. Çalışmada özel dal hastanesi olarak tasarlanan bu sağlık yapısı yer seçimi, kütle biçimlenmesi, mekânsal düzenlemeleri ve cephe elemanları temelinde mimari özellikleri açısından incelenmiş, böylece günümüzde ayakta olmayan bu yapı hakkında detaylı bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Kolektif hafızanın ürünü olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binası; bir modern mimarlık ürününün etkin kullanıcılarına rağmen korunamamasının bir örneğidir.

Öne Çıkanlar

- Türkiye'deki Kemik hastalıkları hastanelerinin Isparta'daki örneği
- Çevresel, mimari, işlevsel ve toplumsal değer
- Toplumsal hafızanın bir parçası olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi'nin modern mimarlık mirası olarak belgelenmesi

Anahtar Sözcükler

Eğirdir; Kemik hastalıkları hastanesi; Isparta, modern mimarlık, miras.

Makale Bilgileri

Alındı:
02.12.2023
Revizyon Kabul Tarihi:
25.03.2024
Kabul Edildi:
26.04.2024
Erişilebilir:
30.10.2024

Makale Kategorisi

Araştırma Makalesi

İletişim

1. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi,
Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi, Burdur, Türkiye.

ulku.celebi@gmail.com

2. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi,
Burdur Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi, Burdur, Türkiye.

dygukurtoglu@gmail.com

GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sağlık kuruluşları, fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden iyi olma hali ile ilişkili bir olgu olan sağlıklılığın temini ve devamlılığı için hizmet sunarlar (DSÖ, 1946). Bu kuruluşlar tam bir iyilik halinin oluşması sürecinde kritik görevler üstlenirler (Kıdak & Aksaraylı, 2008). Sağlık kuruluşlarının görevleri arasında hastalıkların tanınması, tedavi edilmesi, bireylerin bilinçlendirilmesi, bilimsel araştırmalara katkı sağlanması, sağlık sektörüne çalışan kazandırılması ve sağlık sektörü çalışanlarının niteliklerinin artırılması için eğitimler düzenlenmesi gibi çeşitli hizmetler bulunur. Bu nedenle sağlık yapıları halk sağlığına ilişkin konuların merkezini oluşturmaktadır (Taş, 2002).

Sağlık hizmetleri sunan kuruluşların başında "müşahede, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon olmak üzere gruplandırılacak sağlık hizmetleri veren, hastaların uzun veya kısa süreli tedavi gördükleri, yataklı kuruluşlar" olan hastaneler gelmektedir (DSÖ, 2013). Türkiye'deki sağlık sistemi içerisinde hastaneler "fonksiyonlarına", "mülkiyetlerine", "büyüklüklerine", "hasta yatış sürelerine", "dikey entegrasyonlarına" ve "akreditasyon durumlarına" göre sınıflandırılır (Sağlık platformu, 2023; Seçim, 2007). 1983 yılında yayınlanan ve günümüzde hala yürürlükte olan Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği'nde fonksiyonlarına göre hastaneler "İlçe / belde hastanesi", "Gün hastanesi", "Genel hastaneler", "Özel dal hastaneleri" ve "Eğitim ve araştırma hastaneleri" olarak sınıflandırılmaktadır (Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği, 1983).

Özel dal hastaneleri, bu sınıflandırma içerisinde spesifikleşmiş hasta ve hastalık kabulü ile diğer hastanelerden ayrılmaktadır. Bu hastaneler, belirli bir sağlık sorunu bulunan kişilere sağlık hizmeti veren, her uzmanlığın asıl faaliyet alanıyla ilgili kadrosunda minimum iki uzman doktor ve ihtisas alanının gereksinimi olan; diğer branşlar için minimum bir uzman doktorun bulunduğu, ayakta muayene ederek veya gözetim altında tutarak tanı ve tedavi hizmetlerinin kesintisiz olarak sunulduğu, bünyesinde branşın gerektirdiği klinikler, birimler ve laboratuvarların yer aldığı minimum on yataklı özel hastanelerdir (Resmi Gazete, 2006). Hastanelerin birinci, ikinci ve üçüncü basamak düzeyinde, diğer bir ifade ile genelden ihtisaslaşma düzeyine göre sınıflandırılmasına dikey entegrasyon adı verilmektedir. Birinci basamak hastaneleri ayakta tedavi hizmeti vermektedir. İkinci basamak hastaneler ayakta ya da yatarak tedavi ve rehabilitasyon hizmeti sunan sağlık kurumlarıdır. Üçüncü basamak hastaneler ise belirli uzmanlık dallarında spesifik hizmetler sunmaktadır (Sağlık Platformu, 2024). Dikey entegrasyona göre değerlendirildiğinde; özel dal hastanelerinin yalnızca belirli bir sistem, organ veya hastalık ile ilgilenen, belirli bir branşta hizmet veren ikinci basamak hastaneler oldukları görülmektedir (Resmi Gazete, 2006). Özel dal hastaneleri belirli yaş, cinsiyeti organ veya hastalığa yönelik olarak bireylerin sağlık düzeyinin korunması ve yitirilen sağlığın yeniden kazanılması için hizmet verirler. Türkiye'de Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte toplum sağlığını korumak ve sağlıklı nesiller yetiştirmek amacıyla sağlık politikaları düzenlenerek uygulanmaya başlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk TBMM'nin 1. dönem 3. yasama yılı açılış konuşmasında; devlet tarafından benimsenen sağlık politikalarını "“Ulusumuzun sağlığının korunması ve kuvvetlendirilmesi, ölüm oranının azaltılması, nüfusun artırılması, sosyal hastalıkların ve bulaşıcı hastalıkların etkisiz bir duruma sokulması böylece ulus fertlerinin dinç ve çalışmaya yetenekli kusursuz vücut yapılarına sahip olarak yetiştirilmesi...” şeklinde ortaya koymuştur (TBMM Tutanak Dergisi, 1922). Bu amaçla yapılan çalışmalar doğrultusunda Türkiye'de tüm branşları barındıran

genel hastanelerin yanında; yalnızca belirli bir yaş grubuna yönelik veya belirli bir hastalığa tutulanların tedavi edildiği özel dal hastaneleri inşa edilmiştir. 1924 yılında açılan Heybeliada Verem Sanatoryumu ve Şişli Çocuk Hastanesi; Toptaşı Bimarhanesi'nin Bakırköy'e taşınarak yenilenmesiyle 1926 yılında açılan Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Türkiye'nin ilk özel dal hastanelerine örnek olarak verilebilir. Bu tarihten itibaren toplumsal gereklilikler göz önüne alınarak bu hastanelere yenileri eklenmeye başlanmıştır. Türkiye'de günümüzde hizmet veren özel dal hastaneleri arasında acil yardım ve travmatoloji hastaneleri, çocuk hastalıkları hastaneleri, göğüs hastalıkları hastaneleri, göz hastaneleri, diş hastaneleri, ruh sağlığı ve hastalıkları hastaneleri, onkoloji hastaneleri, kadın doğum ve çocuk hastaneleri ve kemik hastalıkları hastaneleri bulunmaktadır (Koçyiğit, 2006; 70). Bu çalışmada Türkiye'de 1940 sonrasında yoğun biçimde görülmeye başlanan kemik ve eklem veremi hastalığının tedavisi için açılmış özel dal hastanelerinden biri olan Isparta Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesine odaklanılmıştır.

CUMHURİYETİN İLANINDAN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE KEMİK VE EKLEM VEREMİ HASTALIĞI İLE MÜCADELE (THE STRUGGLE AGAINST BONE AND JOINT TUBERCULOSIS IN TURKEY SINCE THE BEGINNING OF THE REPUBLIC)

Milli Mücadele Dönemi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında verem (tüberküloz) hastalığı ülke çapında en yaygın görülen salgın hastalıklar arasında yer almaktadır. O yıllarda 13 milyon olan ülke nüfusunun bir milyonu veremlidir. 1901-1923 yılları arasında İstanbul'da ölümlerin %15'i verem yüzünden gerçekleşmiştir. 1931-1939 yılları arasında Türkiye'de 22.562 kişi akciğer vereminden hayatını kaybetmiştir. 1927 yıllarında düzenlenen İkinci Milli Türk Tıp Kongre'sinin ana konusu veremle mücadele olarak belirlenmiştir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletinin hedeflerinden biri toplumu meydana getiren her bireyin sağlıklı bir bedene sahip olmasıdır. Bu bağlamda verem hastalığı ile mücadele kapsamında ülke çapında Veremle Mücadele Cemiyetleri kurulmuştur. Hastalığın tedavisi için sanatoryumlar ve dispanserler açılmış, verem mikrobunu almış ancak hastalığa yakalanmamış olanları güçlendirmek için prevantoryumlar ve aeryumlar faaliyete geçirilmiştir (Şekil.1). Halkı verem hastalığı hakkında bilinçlendirmek için yapılan propaganda ve eğitim çalışmaları kapsamında dergiler çıkartılmış, sağlık broşürleri ve afişler basılmıştır. 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile verem ihbar edilmesi zorunlu hastalıklar arasında yer almıştır (Tuğluoğlu, 2008). Veremle mücadele hususunda atılan bu adımlar sonuçlarını vermiş, 1930 yılından itibaren veremden ölenlerin sayısında azalma görülmeye başlamıştır (Özkara, 2010).

Şekil 1. Heybeliada ve Keçiören Atatürk Sanatoryumlarında açık hava kürü tedavisi (URL-1, URL-2)

İkinci Dünya Savaşı sırasında geçim sıkıntısı, yetersiz beslenme, yorgunluk, uygun olmayan fiziki koşullarda yaşama vb. gibi kötüleşen hayat şartları, bakteri kaynaklı bir çeşit enfeksiyon olan ve vücudun farklı bölgelerine tutulum gösterebilen verem hastalığının yeniden artışına neden olmuştur (Gönen Baş & Numanoğlu, 2000; Tuğluoğlu; 2008; Utkugün, 2016). Bu tutulum organlarından biri de kemik ve eklemlerdir. Hastalık akciğerde belirti göstermeden iskelet sistemine tutunabilir. Dünyanın birçok yerinde kemik enfeksiyonlarının önde gelen nedenlerinden olan kemik ve eklem veremi, bu dönemde Türkiye’de de toplum sağlığını tehdit eder hale gelmiştir. Verem vakalarının %3’ünü ve akciğer dışı tutulumların %10-35’ini kemik ve eklem veremi oluşturmaktadır (Özgür Gündeşlioğlu & Kocabaş, 2017). Veremle savaşın daha sistemli bir hale getirildiği İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde; kemik ve eklem veremini tedavi etmenin yanında toplumun kemik sağlığını korumak amacıyla; devlet tarafından önemli harcamalar yapılmıştır. Bu kapsamla özel uzmanlık alanları ile donatılmış ve modern tıbbi hizmetler sunan özel dal hastaneleri olan kemik hastalıkları hastaneleri kurulmuştur. 1944 yılında İstanbul’da açılan Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü, 1952 yılında Isparta ili Eğirdir ilçesinde açılan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi, 1960 yılından itibaren İzmir ili Urla ilçesi Karantina Adası’nda faaliyet göstermeye başlayan Urla Kemik ve Mafsal Hastalıkları Hastanesi, Trabzon’da 1985 yılında faaliyete başlayan Yavuz Selim Kemik Hastalıkları ve Rehabilitasyon Hastanesi İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye’de kemik sağlığı için inşa edilen kemik hastaneleridir (Tablo.1).

Tablo 1. Türkiye’deki Kemik Hastalıkları Hastaneleri a) İstanbul Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi (URL-3), b) Isparta Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi (URL-4), c) Urla Kemik Hastalıkları Hastanesi (URL-5), Trabzon Yavuz Sultan Selim Kemik Hastalıkları Hastanesi (URL-6)

	Görsel	Yerleşim
İstanbul Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi		
Isparta Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi		

<p>Urta Kemik Hastalıkları Hastanesi</p>		
<p>Trabzon Yavuz Sultan Selim Kemik Hastalıkları Hastanesi</p>		

Türkiye’de Kemik Hastalıkları Hastaneleri “Kemik ve Mafsal Veremi Hastanesi” adıyla açılmış, 1955 yılında adları “Kemik ve Mafsal Veremi Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü” olarak değiştirilmiştir. Devletin sıkı sağlık politikaları sayesinde veremle savaşta kazanılan başarılar sonrasında 1960’lı yıllarda hastanelerin isimleri “Kemik Hastalıkları Hastanesi” olarak yeniden değiştirilmiştir (Batagur, 2016). 20. yüzyılın başından itibaren uzun süre güneş ışığına maruz kalmanın kemik, eklem ve cilt veremini tedavi edeceği düşüncesinin yaygınlaşmasıyla, hastalığın tedavisinde güneşle tedavi yöntemi ön plana çıkmıştır. Tedavi kapsamında yaz aylarında hastalara deniz ve güneş banyosu yaptırılmıştır (İlkan Rasımoğlu, 2019; 344). Hastanelerin adının değişmesinin altında yatan neden kemik veremini tedavisinde güneş ışığının etkisini vurgulama düşüncesi olarak yorumlanabilir. Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi’nde boğaz kıyısında yaz aylarında hastalara deniz ve güneş banyoları yaptırılmış, açık hava etkinlikleri düzenlenmiştir (Şekil.2). Hastalığın tedavisinin uzun süreli olması nedeniyle hastaneler içinde eğitim ve rehabilitasyon merkezleri açılmıştır (Batagur, 2016).

Şekil 2. Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi sahilinde balık tutan hastalar (URL-7)

Hastane binaların yer seçimlerinde güneş ve temiz havanın tedavi kürü olarak uygulanabilme düşüncesi bir kriter olmuştur. Yapılar yeşil dokunun içinde ve/veya deniz-göl kıyısında inşa edilmiş, doğa ile iç içe konumlandırılmışlardır. Dört kemik hastalıkları hastanesinden İstanbul Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi, Baltalimanı Sarayı'nın (Mediha Sultan Sahilhanesi) dönüştürülmesiyle kurulurken diğer hastane binaları sıfırdan inşa edilmiştir. Yapıların cephe tasarımında gün ışığından maksimum derecede yararlanabilmek için geniş pencereler ve balkonlar kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Urla Kemik Hastalıkları Hastanesi 1986 yılında Devlet Hastanesine dönüştürülmüştür (İzmir İl Sağlık Müdürlüğü, 2023). Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü 1960 yılında isim değiştirerek Baltalimanı Kemik Hastalıkları Hastanesi, 2001 yılında ise Metin Sabancı Balta Limanı Kemik Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi adını almıştır (İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, 2023). Metin Sabancı Balta Limanı Kemik Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Yavuz Selim Kemik Hastalıkları ve Rehabilitasyon Hastanesi halen kuruluş binalarında branş hastanesi olarak faaliyetlerine devam ederken, Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi 2021 yılı itibari ile Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi ismini almış, dal hastanesi unvanını terk ederek yeni yapılan binaya taşınmış ve bünyesine diğer branşları da eklemiştir. Bunlara ek olarak günümüzde kemik sağlığı üzerine hizmet veren hastane birimleri ve özel sağlık merkezleri de bulunmaktadır. Bu çalışma; planları 1963 yılında açılan ulusal proje yarışması sonucu elde edilen, inşaatı 1986 yılında tamamlanarak özel dal hastanesi olarak faaliyete giren ve 2022 yılında yıkılan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binasının geçirdiği fiziki değişimleri irdelemektedir.

MATERYAL VE METOD (MATERIAL AND METHOD)

Maurice Halbwachs tarafından ortaya atılan kolektif hafıza kavramına göre toplumsal hafızalar grup kimliğine bağlıdır ve tarihten ayrı olup, hem geçmişin hem de bugünün inşası olarak kabul edilir (Brundage, 2000). Halbwachs'a göre kolektif hafıza bir insan topluluğunu oluşturan bireylerin geçmişleriyle ilgili ortak bir imaja sahip olmasıdır. Ortak imajlar o topluluğun hafızasında yaşar. Halbwachs hafızayı toplumun dışında bireysel olarak var olmayacak bir olgu olarak tariflemektedir. Tarih bir gerçekler toplamıdır; kolektif hafıza ise bir grubun hafızasında yaşar ve mekânsal görüntüler temelleri üzerine kuruludur. Anılar bu görüntülere tutturulur (Halbwachs, 1992). Kolektif hafızanın oluşması mekânsal deneyimle iç içedir ve kolektif hafıza her zaman bir mekânsal örüntü ile var olur (Halbwachs, 1992). Toplum ortak olarak deneyimlenen mekân üzerinden aidiyet duygusu geliştirilerek o mekânı bir yer haline getirir. Kolektif hatırlamayı mümkün kılan "aidiyet" duygusunu besleyen semboller mimari yapılar üzerinden somutlaştırılır. Bu bağlamda mimari yapılar kolektif hafızanın izlerini taşımaktadır. Toplum tarafından benimsenen izlerini taşıyan mimari yapılar kolektif hafızaya ilişkin hatırlanabilirliği güçlendirmektedir (Avcıoğlu ve Akın, 2017). Kentsel çevrenin hızlı bir şekilde yeniden şekillendiği şehirlerde, yapıların yıkılması, tahrip edilmesi veya yenilenmesi kolektif hafıza için sorun teşkil eder. Anıların tutunduğu mekânlar yok edildiğinde kolektif hafıza da silinir. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Türkiye'de bir dönem yıkıcı sonuçlara neden olmuş bir hastalığın tedavisine yönelik olarak inşa edilen özel dal hastanelerinden biri olması nedeniyle yapı tipolojisi kadar kolektif hafızanın devamlılığı bakımından da oldukça önemli bir yapıdır. Bu bağlamda yakın tarihte yıkılarak kent sakinlerinin kolektif

hafızasından silinmeye başlayan, mekânsal ve mimari nitelikleri ile henüz literatürde yer etmemiş olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binasının literatüre kazandırılması ve gelecek nesillere aktarılması önemli görülmektedir. Çalışmada halihazırda fiziki olarak yıkılmış olan mimarlık mirasının tamamen kaybolmasının ve kolektif hafızadan silinmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında korunamayan modern mimarlık miraslarından biri olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binasının kentsel konumu, mekânsal özellikleri ve yıkılana kadar geçen sürede geçirdiği değişim ve dönüşümler incelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak literatür araştırması, yerinde tespit, gözlem ve fotoğrafçılık teknikleri kullanılmıştır. Literatür araştırması kapsamında yapının inşa edilme ve kullanım sürecine yönelik dijital ve basılı kaynaklardaki bilgi ve belgeler taranmış; plan ve görseller irdelenmiştir. Bu bağlamda yapılan incelemelerle kentsel ve toplumsal hafızada yer etmiş olan Eğirdir Kemik Hastalıkları binası özelinde sağlık yapılarının tasarımında kentsel, kültürel, toplumsal, coğrafi ve mekânsal katmanların izleri aranmıştır.

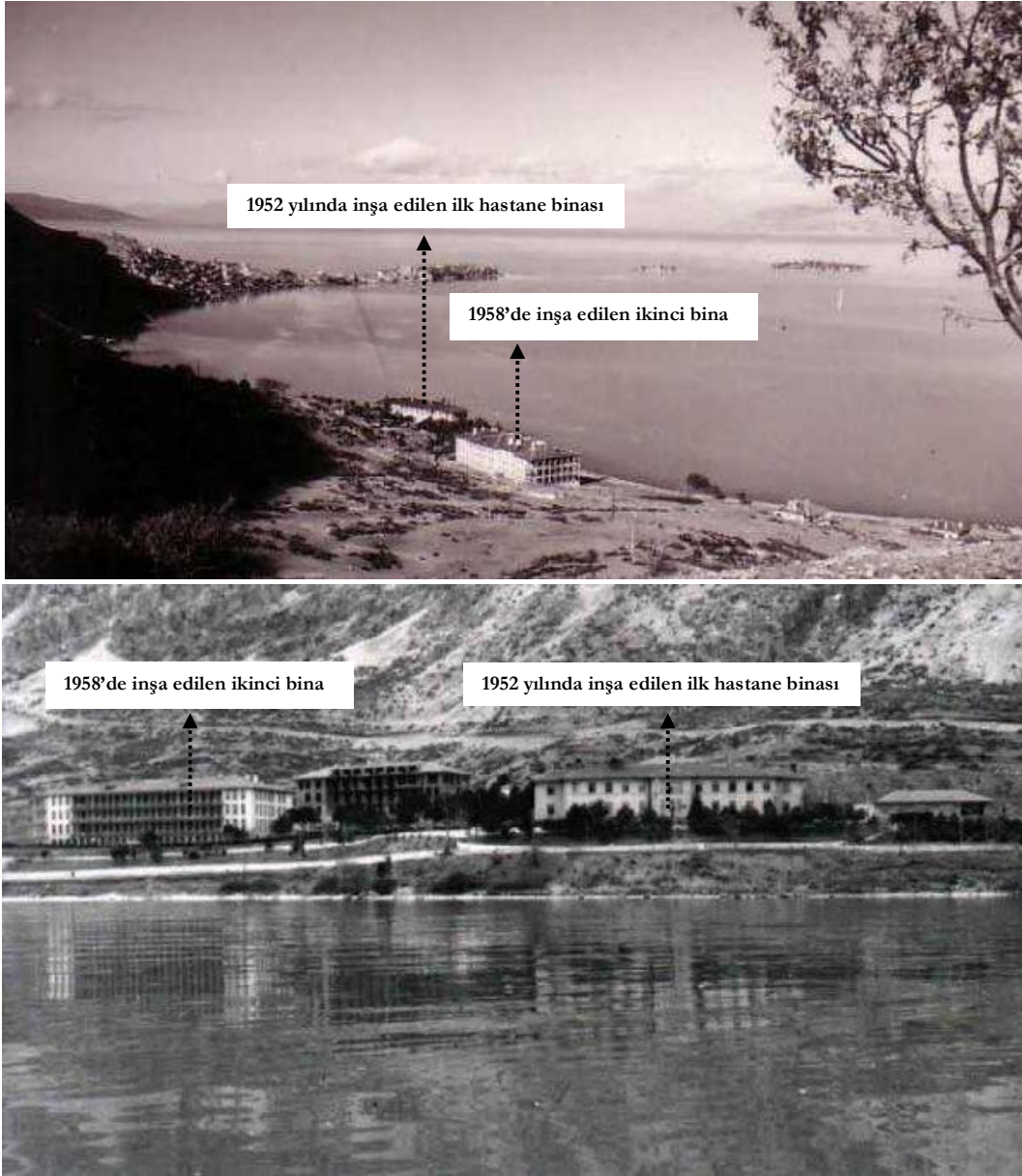
EĞİRDİR KEMİK HASTALIKLARI HASTANESİ (EĞİRDİR BONE DISEASES HOSPITAL)

Hastane yapısı 1 Ocak 1952 tarihinde “Eğirdir Kemik ve Mafsallık Hastanesi” adıyla hizmete girmiştir (BCA, 030.01.0.0.77.483.3). Hastanenin kuruluşu ile verem ve kemik veremine sahip ve yerel koşullarda tedavi göremeyen hastaların uzun süreli tedavisinin yapılması amaçlanmıştır. Yapı dağ eteğinde ve göle yönelim gösteren iki katlı I blok tipinde inşa edilmiştir. İki katlı yapının üzeri kiremit kaplı kırma çatı ile örtülmüştür (Şekil.3).

Şekil 3. Eğirdir Kemik Hastanesinin kuruluş yıllarından fotoğraflar (URL-8)

1958 yılında ikinci bir hasta pavyonu inşa edilerek yatak kapasitesi 400'e çıkarılmıştır. Eğitime oturan yapı göl tarafından dört, dağ yönünden üç katlıdır. Yapının üzeri kiremit kaplı kırma çatı ile örtülmüştür (Şekil.4). Aynı yıl tedaviye deniz ve güneş tedavisi eklenmiş, hastanenin adı “Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü” olarak değiştirilmiştir (Tarhan, 2022).

Şekil 4. 1958 yılında inşasına başlanan yapı (URL-9, URL-10)

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü tedavi hizmetinin yanında eğitim ve araştırma hizmetiyle sağlık personeline eğitimler vermiştir. Ortopedi ve travmatoloji uzmanlarına verilen bu 1-3 aylık pratik eğitimler, kemik hastalıkları alanında Türkiye’de daha iyi bir altyapı sisteminin gelişmesine katkıda bulunulmuştur. Bu eğitimlerin yanı sıra ilk Milli Türk Ortopedi ve Travmatoloji Kongresi 1966 yılında Eğirdir’de düzenlenmiş, böylece ortopedi ve travmatoloji alanında bilgi paylaşımının ilk adımı atılmıştır (Kuzgun, 2023) (Şekil.5).

Şekil 5. 24. Ulusal Türk Ortopedi ve Travmatoloji Kongresi (URL-11)

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Deniz ve Güneş Tedavi Enstitüsü kemik veremini tedavi etmek amacıyla açılrsa da zaman içinde ortopedi ve travmatoloji alanlarının gelişmesiyle diğer kemik hastalıklarını tedavi eder hale gelmiştir. Bu nedenle artan talebe yönelik yatak kapasitesini arttırmak amacıyla yeni bir hastane binası inşa edilmesi gündeme gelmiştir. 1966 yılında hastanenin ismi yeniden değiştirilmiş, “Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi” olmuştur. Bu değişimin sebebi ülke çapında verem hastalığı ile savaşta elde edilen başarılar sonucunda hastalığın azalması ve yeni gelişen anabilim dalları ile hastanede tedavi edilen hastalıkların çeşitlenmesi olabilir. 1966 yılında hastanede bir yılda yapılan ameliyat sayısı 4010, tedavi gören hasta sayısı 6445, laboratuvar tahlili sayısı 26910’dur. Ayrıca hastane içinde bir kemik ve kan bankası bulunmaktadır. 1966 yılında 167 hastaya kemik ve kan nakli yapılmıştır. Bu veriler hastanenin ülke çapındaki etkinliğini göstermektedir. Hastalığın tedavi sürecinin uzun olması nedeniyle hastaların bedensel iyileşmenin yanında psikolojik olarak rehabilite edilmesi için hastane içerisinde trikotaj, el işleri ve ahşap atölyeleri kurulmuştur. Atölyeler aynı zamanda hastane için gelir kaynağı da sağlamaktadır (Sungur, 1966).

1960’lı yıllarda Türkiye’de teşhis, tedavi ve tıbbi teknolojide yaşanan gelişmeler, hasta bakım anlayışının değişmesi, tıbbi uzmanlık alanlarının gelişmesi ve buna paralel olarak malzeme ve bina yapım teknolojilerinin gelişmesi doğrultusunda hastanelerin yatak kapasiteleri arttırılmıştır. Bu dönemde 100-150 yataklı hastane yapılarından 500-1000 yataklı daha büyük kapasiteli hastane yapılarına geçilmiştir (Aydın, 2009). Türkiye’de hastane yapıların inşa sürecine bakıldığında 1960-1970 arası dönemin çoğunlukla mimari proje yarışmalarıyla şekillendirildiği görülmektedir. Kullanım olarak işçi Hastaneleri, göğüs hastaneleri ve devlet hastaneleri başta olmak üzere bu dönemde 39 adet orta ve büyük ölçekli hastane projesi yarışması açılmıştır (Atmaca, 2016). Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi bu dönemde projesi yarışma yoluyla elde edilen hastane yapılarından biridir. 1952 yılında inşa edilen ilk yapının yetersiz kalması nedeniyle 1967 yılında yeni bir hastane binası yapılarak yatak kapasitesinin 1000 yatağa çıkarılması için Bayındırlık Bakanlığı tarafından açılan sınırlı proje yarışmasına Muhlis Türkmen, Ali Muslubaş, Metin Hepgüler, Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar, Affan Kırımlı, Suha Toner, Turgut Övünç ve Arman Güran katılmıştır. Yarışmayı Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar’ın projesi kazanmıştır (Anonim, 1967). 1970 yılında inşasına başlanan yapı 25 Nisan 1986 tarihinde tamamlanarak hizmete açılmıştır (Eğirdir Akın Gazetesi Arşivi, 1986) (Şekil.6).

Şekil 6. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi-yeni binanın açılış haberi (Eğirdir Akın Gazetesi Arşivi, 1986)

YAPININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ (ARCHITECTURAL FEATURES OF THE BUILDING)

Hastane binasının mimari özellikleri zaman içerisinde gereksinimlere bağlı olarak değişim ve gelişim göstermiştir. 1952 yılında iki katlı ve lineer olarak tasarlanan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi, imar planlarındaki değişiklikler, yapılan ekler ve açılan mimari yarışma projesi sonucunda büyüyerek gelişmiştir. Bu farklılaşmalar çalışma kapsamında yer seçimi, planlar ve görünüşler üzerinden değerlendirilmiştir.

Kentsel Konum ve yerleşim kararları (Urban Location and settlement decisions)

Eğirdir, Göller Bölgesi'nde yer alan Isparta ilinin on üç ilçesinden biridir. Isparta'ya yaklaşık 35 km uzaklıkta, Eğirdir Gölü kıyısında konumlanmaktadır. Eğirdir'in kent merkezinin ilk yerleşimi Lidyalılara kadar dayanmaktadır. Kent merkezinin lokasyonu o dönemden itibaren değişmeden kalmıştır (Sinan, 2019). İlçe, konumu nedeniyle kurulduğu dönemden günümüze kadar önemli bir turistik ve ticari açıdan önemli bir yerleşim yeri olarak varlığını sürdürmüştür.

Osmanlı döneminde Eğirdir'in kentsel gelişimini etkileyen en önemli gelişme, Türkiye'nin ilk demir yolu hattı olan İzmir-Aydın demiryoluna bağlanmasıdır. Eğirdir, Türkiye'nin ilk demir yolu hattı olan İzmir-Aydın demiryolunun son noktasını oluşturmaktadır. 1866 yılında işletmeye açılan demir yolu hattının son noktasını oluşturan Dinar-Eğirdir bağlantısı 1906-1912 yılları arasında tamamlanmıştır (Karaca, 2021). Eğirdir'in bilinen en eski kentsel yerleşim merkezi burun kısmında bulunan Eğirdir Kalesi'nin yakın çevresindeki Ulu Cami, Dünder Bey Medresesi, geleneksel konutlar ve Yeşilada'daki geleneksel dokudan oluşmaktadır. İlçe topografik özellikleri nedeniyle göl ile dağ arasında çizgisel olarak yerleşim göstermiştir. Demiryolu bağlantısının ilçe ile buluştuğu Eğirdir Garı kent merkezinden uzağa inşa edilmiştir. Demiryolu ulaşımı ile ilçenin kentsel gelişimi hızlanmış, Gar ile kent merkezi arasında yeni yerleşim alanları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra ilçe statüsünü koruyan Eğirdir'in ilk imar planı 1952 yılında yapılmıştır. Plan raporunda kentin ulaşım bağlantısının tren yolu olduğu, ilçeye bu yolla ulaşılacağı belirtilmiştir. Planda tarihi merkez korunurken, Yeni Mahalle ve Yazla Mahallesi kentsel büyüme alanları olarak seçilmiştir. Tarihi merkezin kuzeydoğu yönünde yer alan Yazla Mahallesi öncelikli yerleşim bölgesi olarak önerilmiştir. Hükümet ve Belediye Binaları önündeki meydanlara iskele kurulması önerilerek Yeşilada'ya ulaşımın buradan yapılması öngörülmüştür (Hasekioğlu & Evren, 1952). İmar planında alınan kararlar doğrultusunda yerleşim kuzeydoğu ve kuzeybatı yönlerinde gelişim göstermeye başlamıştır. Eğirdir için 1966, 1978 ve 1981 yılında yeni imar planları hazırlanmıştır. 1966 yılında hazırlanan plan doğrultusunda Yazla Mahallesi'nde yazlık konutlar inşa edilmiş (Sinan, 2019), kentin büyümesi güneydoğu yönünde sürmüştür. Yine bu planda önerilen Isparta-Konya karayolu 1975 yılında tamamlanmıştır. Isparta-Konya Karayolunun kentin içinden geçmesi ilçenin ve dolayısıyla hastanenin konumsal önemini arttırmıştır (Şekil.7).

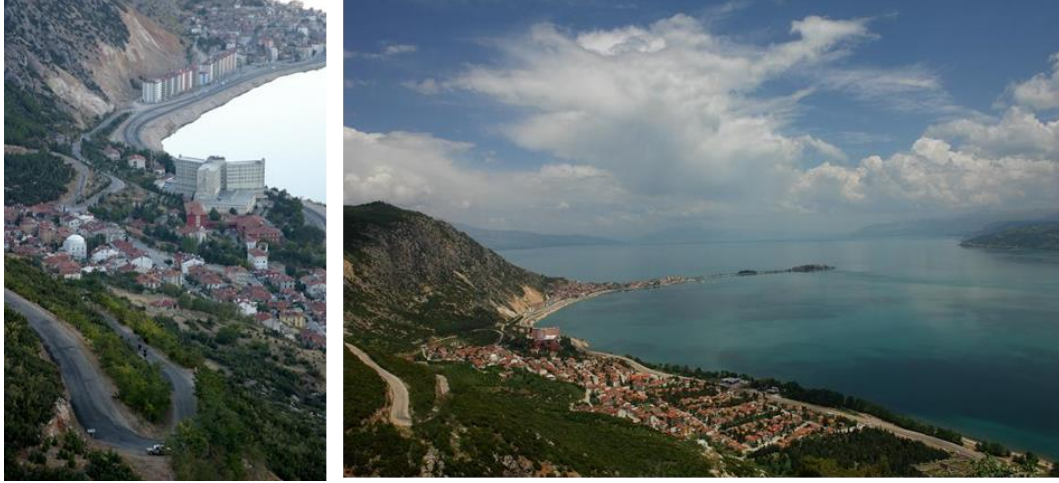
Şekil 7. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesinin kent içindeki konumu (Google Earth, 2023)

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Eğirdir'in Yeni Mahalle sınırları içinde, Isparta-Konya karayolu üzerinde bulunmaktadır (Şekil.8). 1963 yılında projesi hazırlanan hastanenin varlığına 1966 imar planında rastlanmaktadır. Hastane binası içerisinde yer aldığı kentsel çevre ile etkileşim içindedir. İnşa edilmeye başlandığı dönemde yapı çevresinde üzüm bağları bulunurken, Isparta-Konya yolunun tamamlanması ile birlikte hastanenin bir çekim noktası yaratarak çevresini dönüştürdüğü; kuzey ve batı yönlerinde yeni konut alanlarının oluşmaya başladığı 1966 imar planında görülebilmektedir. Hastane yapısı kentsel büyümenin yönünü güneydoğuya çevirmiş, tarihi doku ile yeni kent dokusu arasında köprü oluşturmuştur.

Şekil 8. Hastanenin inşa aşaması (Eğirdir Akın Gazetesi Arşivi; akt: Sinan, 2019)

Hastane yapısı göl seviyesinden yüksekte, geniş bir bahçe içerisinde yer almaktadır. İlk inşa edilen pavyonları denizden yaklaşık 10 m yükseklikte, güneydoğu-kuzeybatı yönünde yerleştirilmiştir. Eski pavyonlar ve yeni inşa edilen hastane binasının yönlenmesinde hakim rüzgar, güneşlenme süresi ve manzara gibi faktörlerin dikkate alındığı görülmektedir. Yapının konumlanması bulunduğu yere özeldir ve mevcut durumdaki hasta pavyonlarıyla birleşen bütüncül bir tasarım kurgusuna sahiptir. Yapı lojmanları, ek birimleri (Felç pavyonu ve Kemik hastalıkları pavyonu), camisi, tecrübe hayvan laboratuvarı ve peyzaj düzenlemesiyle bütüncül bir tasarım ve kullanım niteliği taşımaktadır. Alanda var olan yapılar yeniden düzenlenerek yeni yapı için kullanılmıştır. Yeni hastane binasının ana girişi mevcut yapıların arasından gelen yaya aksı üzerinden verilerek bu yapıların kullanım değerleri arttırılmıştır. Aynı zamanda yeni hastane binasının tasarımında eski yapıların yerleşimleri göz önüne alınmıştır. Bu bağlamda bütüncül tasarım yaklaşımıyla alanda var olan mevcut yapıların yeni yapı için kullanıldığı, ekmeden çok bütünleştirici bir tavır alındığı söylenebilir. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi bir kompleks halinde tasarlanmıştır. Yapının içinde yer aldığı doğal çevre, yürüyüşler ve açık hava etkinlikleri ile hastaların iyileşme sürecini desteklemek ve moralini yükseltmekte olumlu etki yapma amacıyla ağaçlandırılmıştır. Bölgenin temiz havası ve yapı arazisinin göl kıyısında olması, sık çam ağaçlarından oluşan bahçesiyle yapının yer seçim kriterlerinde verem hastalığının tedavi edilmesine yönelik bilinçli bir seçim yapıldığı göze çarpmaktadır (Şekil.9). Yapı inşaat halindeyken çevresi için ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır. Günümüzde hastane bahçesinde 50-60 yıllık ağaçlar mevcuttur.

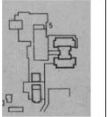

Şekil 9. Yapının kent içerisindeki konumu ve yakın çevresinin niteliği (URL-12)

Mekânsal kurgu ve plan özellikleri (Spatial layout and plan characteristics)

1963 yılında Türkiye ekonomisinde planlı döneme geçiş ile birlikte yatırımların artması, hastane yapılarının genellikle yarışma projeleri ile elde edildiği dönemi getirmiştir (Tablo.2). Hastanelerin yatak kapasiteleri giderek artmış, bunun yanında poliklinik, ameliyathane ve laboratuvar bölümleri büyümüştür. Bu dönemde hasta bakım ünitelerinin yer aldığı blokların çözümünde farklı yaklaşımlar görülür. Hastane tasarımında uygulanan plan şemalarından en yaygını; poliklinik, teşhis-tedavi, ameliyathane gibi birimlerin alt katlarda yer aldığı, hasta bakım odalarının ise bir ulaşım çekirdeğine bağlı olarak alt katlar üzerinde daha az alan kaplayarak yükseldiği şemadır.

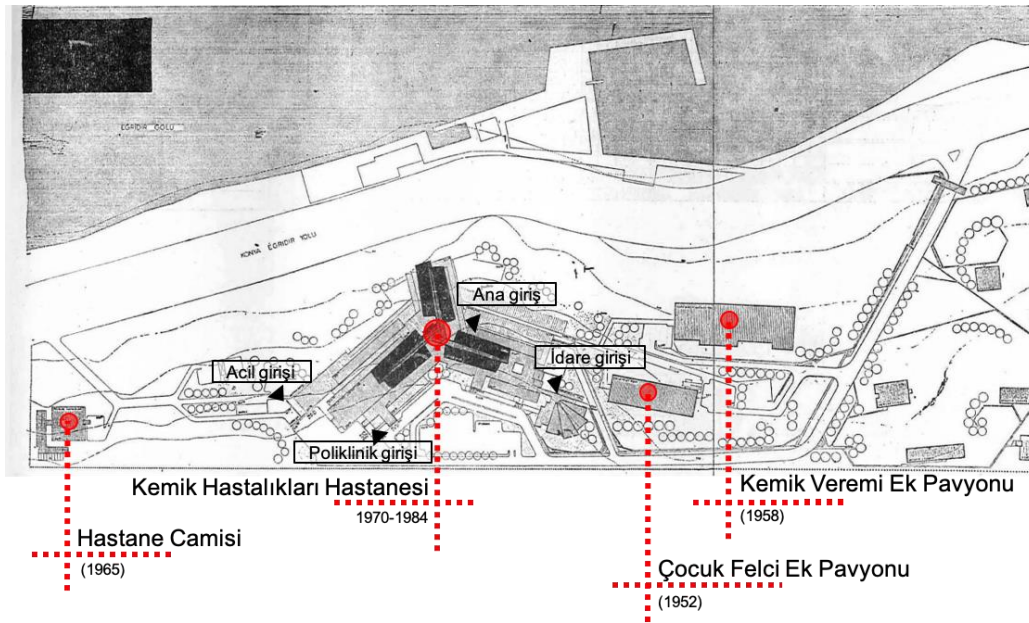
Tablo 2. 1960'lı yıllarda proje yarışmaları ile inşa edilen hastane yapıları örnekleri (Mimarlar Odası Arşivi, 1965; 1967; 1969; 1971; 1974; 1980)

PROJE ADI	Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Sınırlı Proje Yarışması	Beyoğlu İlkaydım Hastanesi Proje Yarışması 1. Ödül	Beyoğlu İlkaydım Hastanesi Proje Yarışması 2. Ödül Arolat	Çorum Devlet Hastanesi Sınırlı Proje Yarışması (1. Ödül)	Erzurum Atatürk Üniversitesi, Tıp Fakültesi ve Araştırma Hastanesi	İstanbul Şişli Çocuk Hastanesi	Zonguldak SSK İşçi Hastanesi
MİMAR	Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar	Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar	Şaziment Arolat, Neşet Arolat	Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer, Güner Acar	Özdemir Erverdi, Harun Özer	Şaziment Arolat, Neşet Arolat	Şaziment Arolat, Neşet Arolat
YIL	1967	1965	1965	1968	1967	1966	1963
YERLEŞİM							
KÜTLE BİÇİMLENİŞİ VE ÇEPHE KARAKTERİ							

Yılmaz Sanlı, Yılmaz Tuncer ve Güner Acar tarafından tasarlanan Isparta Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binasında dönemin mimari eğilimleri izlenebilmektedir. 1960 sonrası dönem Türkiye'de toplumsal ve siyasi yaşamda yaşanan değişiklikler mimarlık pratiğine de yansımıştır. Evrensel modernizm tek bir biçim olmaktan çıkarak brütalizm, rasyonalizm, organik mimari, organimsiz mimarlık gibi farklı yaklaşımlar akım içerisinde kendine yer bulmuştur (Sayar, 2004). Projesinin hazırlandığı 1960'lı yılların mimarlık pratiğine uygun biçimde; yapıda malzeme ve işlevin

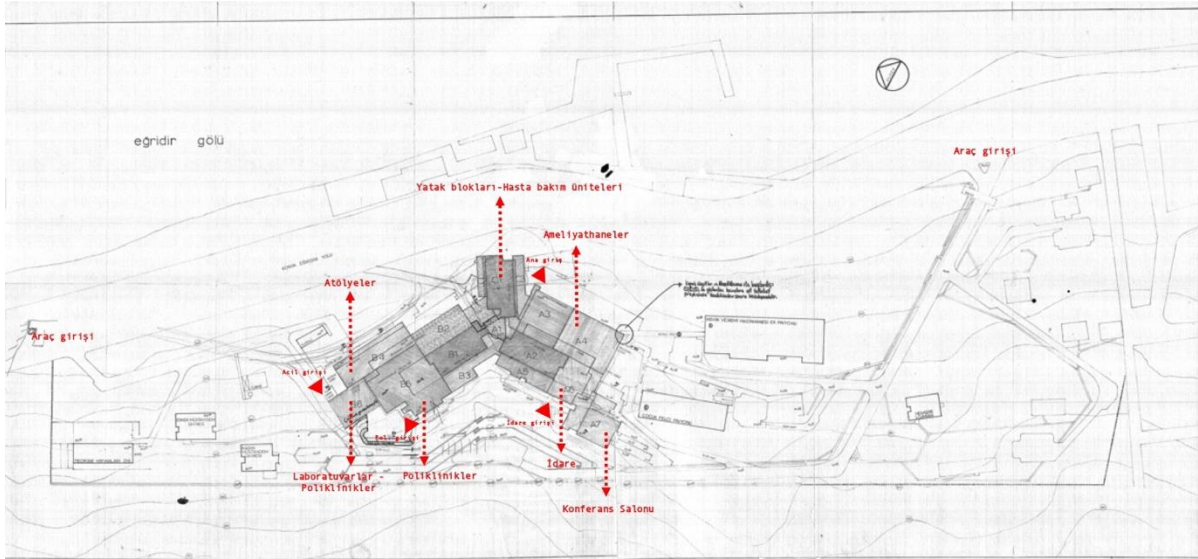
dıştan algılanabildiği, yatay ve dikey elemanların tekrarlarından oluşan ve rasyonalist-brütalist akımın hakim olduğu bir kompozisyon görülmektedir. Yalın kompozisyonda biçim-işlev ilişkisi ön plandadır. Yapıda güçlü kütle hareketleri bulunur. Mimarlar tarafından diğer hastane projelerinde olduğu gibi temel geometrik formların biçimsel ifadesiyle etkili bir kompozisyon yakalanmaya çalışılmıştır.

Isparta Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi arazi eğimine paralel, manzaraya yönlenecek biçimde kuzeybatı-güneydoğu yönünde konumlanmıştır (Şekil.10). Hastane binalarının kompleks yapılar olması sebebi ile giriş ve çıkışlar dolaşım sisteminin temel öğeleri olarak ön plana çıkmaktadır. Eğimli arazi üzerinde konumlanan hastanenin dört girişi farklı kotlar ve yönlerde düşünülmüştür. Hastanenin ana girişi güney yönünden, 1952 ve 1958 yıllarında inşa edilen ve korunması istenen ilk hastane binaları arasından verilmiştir. Bu mevcut yapılar “Çocuk felci pavyonu” ve “Kemik hastalıkları pavyonu” olarak muhafaza edilmiş, planları yeniden düzenlenerek içlerine 280 yatak yerleştirilmiştir. Arazinin eğiminden dolayı bir rampa ile ulaşılan acil girişi yapının kuzey yönünde bulunurken, poliklinik ve idare girişleri ise batı yönünde yer almaktadır. Kuzey ve doğu yönlerinde otopark alanları düzenlenmiştir. Hastane yapılarının dış mekan kurgusunda araç ve yaya yollarının ayrı olarak planlanması, yaya yollarının hastane girişleri ile doğrudan bağlantısının sağlanması önemlidir Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi girişine yaya ulaşımı araç ulaşımıyla birlikte düşünülmüştür. Girişlere yaya ulaşımında özelleşme görülmemektedir. Bunun yanında hastane yapılarının mekan kurgusunda araç ve yaya yollarının ayrı olarak planlanması, yaya yollarının hastane girişleri ile doğrudan bağlantısının sağlanması önemlidir. Bu bağlamda hastanenin ulaşım bağlantıları çözüldürken yaya erişiminin araç ulaşımı ile birlikte düşünüldüğü ve girişlere yaklaşımda ayrışma yapılmadığı göze çarpmaktadır. Bu durum inşa edildiği dönemde yapının kent merkezinden uzakta konumlanması ile açıklanabilir. Araç yolu yapının arkasından otoparka ulaşan bir geçiş oluşturarak yeniden ana yola bağlanmaktadır.

Şekil 10. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi – Yarışma projesi vaziyet planı (Mimarlar Odası Arşivi, 1967)

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi eğimli bir arazide, 40.000 m² alan üzerine inşa edilmiş dikdörtgen kütlelerden meydana gelmektedir (Şekil.11). Hastane binası arazi eğimine bağlı olarak iki-üç katlı teşhis-tedavi, poliklinik, laboratuvar, ameliyathane gibi bölümleri içeren alt katlar üzerinde yükselen dokuz katlı hasta bakım ünitelerinden meydana gelmektedir (Şekil.12). Betonarme karkas sistemle inşa edilen hastane binası; yapım sistemleri ve malzeme kullanımını bakımından modern mimarlık unsurları ve yapım tekniklerini barındırmaktadır.

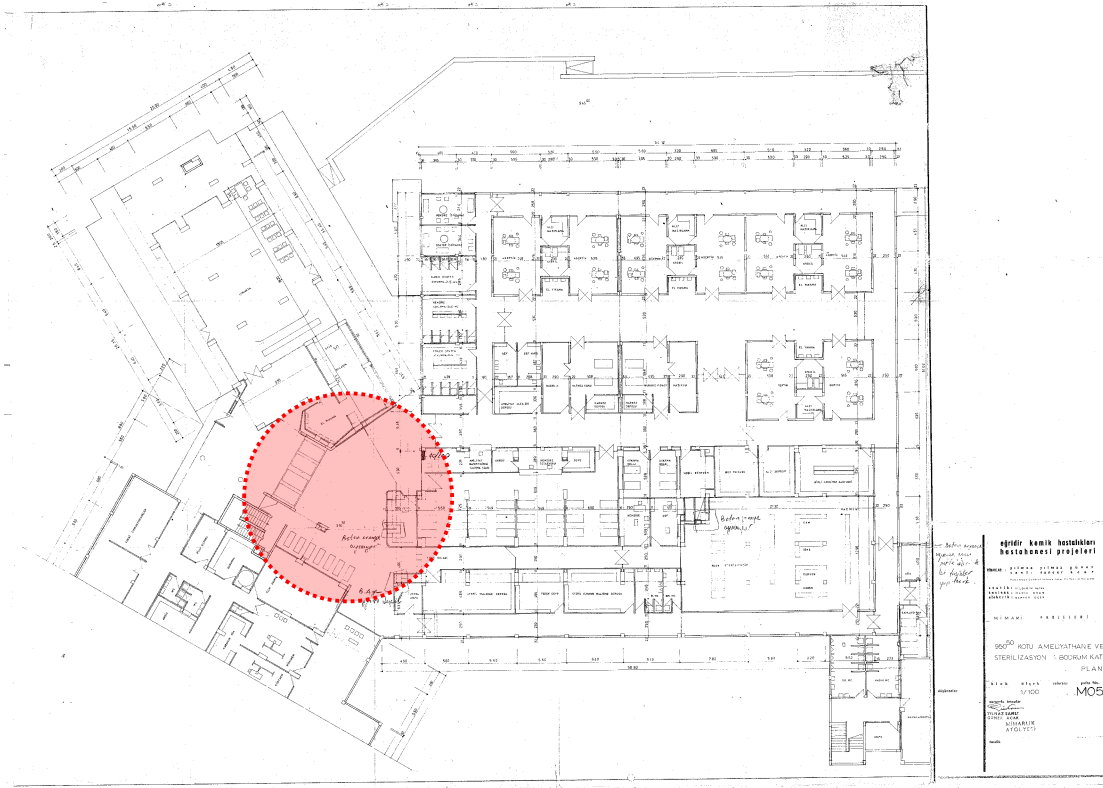

Şekil 11. Uygulama projesi vaziyet planı (Eğirdir Belediyesi, 2021)

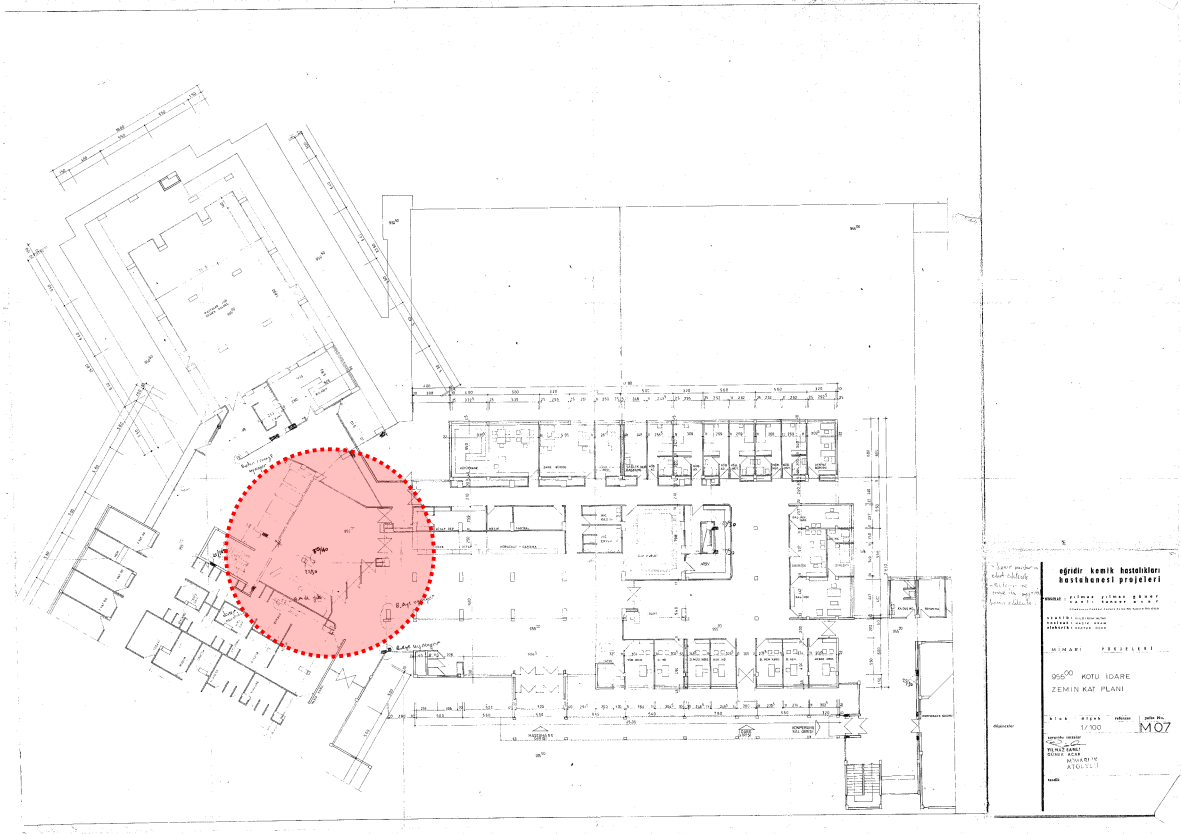
Şekil 12. Hastane binasının kütesel biçimlenişi (Özaltın, 2023)

Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binasında teşhis-tedavi, poliklinik, laboratuvar, fizik tedavi, kemik bankası, eczane, atölyeler, idare, konferans salonu gibi bölümleri içeren alt katlar teraslar halinde kademelendirilerek eğimli araziye oturtulmuştur. Böylece bu birimlerin mevcut hasta pavyonları ile doğrudan bağlantısı sağlanmıştır. İki kattan oluşan birimlerin üzeri planda teras çatı olarak gözükse de uygulamadaki zorluklar nedeniyle teras, çatı etkisi verecek şekilde oldukça az eğimli kırma çatı ile örtülmüş, çatıların üzeri metal levhalar ile kaplanmıştır. Birinci bodrum katta ameliyathane ve sterilizasyon bölümleri, doktor ve hemşireler için istirahat odaları ile soyunma-wc-duşlar, röntgen ve personel yemekhanesi bulunmaktadır. Merkezi sterilizasyon bölümü ameliyathane bölümü ile yakından ilişkilidir. Böylece ameliyat sırasında hijyenini kaybeden her türlü araç-gereç ve giysi bir kirlı koridorla doğrudan merkezi sterilizasyon bölümüne ulaştırılabilmektedir (Şekil.13). İkinci bodrum katta morg, mutfak, çamaşırhane, depo gibi teknik birimler yer almaktadır.

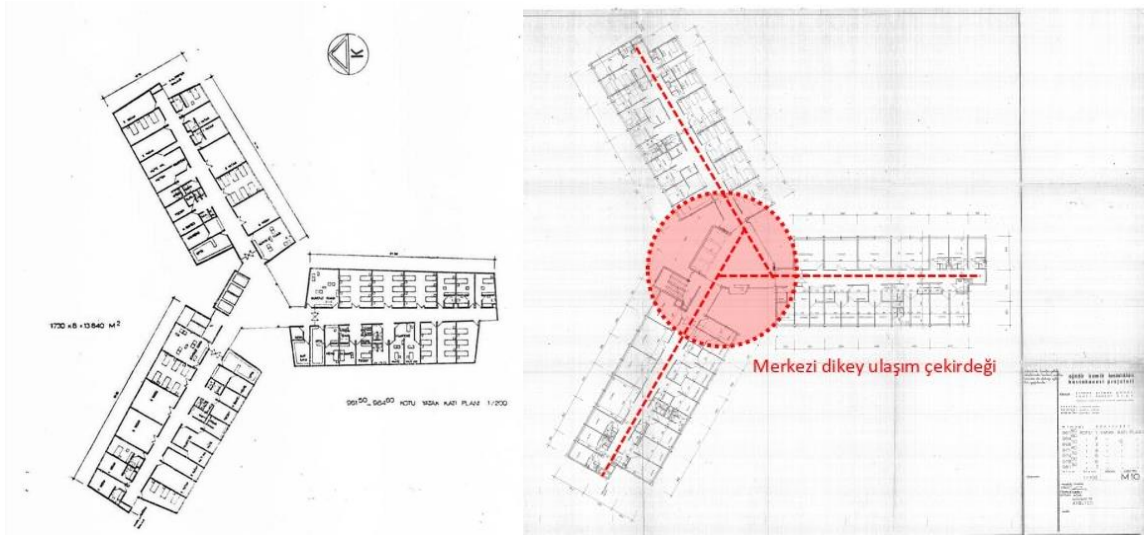
Şekil 13. Birinci bodrum kat planı (Eğirdir Belediyesi, 2021)

Zemin katta poliklinik birimlerinin yanında hasta kabul ve bekleme bölümleri, acil servis, başhekim odası, başhekim yardımcısı odası, idari birimler, eczane, konferans salonu, kütüphane, arşiv, atölyeler, hasta yemek salonu ve berber bulunmaktadır (Şekil.14). Hastanenin plan şeması incelendiğinde; poliklinik, teşhis-tedavi bölümleri ve ameliyathanelerin alt katlara yerleştirildiği görülmektedir. Hasta bakım üniteleri ise tek bir çekirdeğe bağlı olarak alt katların üzerinde daha az bir alan kapsayarak yükselmiştir. Mekan organizasyonunda ulaşım çekirdeğinin yapının tam ortasında yer alması ile hastane merkezi ve dikey bir ulaşım ilişkisi etrafında gelişmiştir. Böylece ilişkili birimler arası mesafe makul düzeyde tutulmuştur.

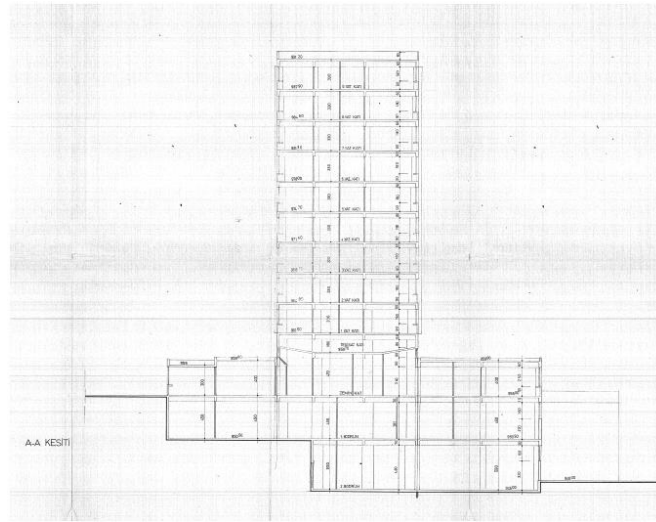

Şekil 14. Zemin kat planı (Eğirdir Belediyesi, 2021)

Hasta yatak odalarının yer aldığı birimler tek bir çekirdeğe bağlı üç blok halinde alt katların üzerinde daha az bir alan kaplayarak yükselmektedir. Üst kot bitişleri eksilerek yükselen birimler beş, altı ve yedi katlıdır. Hastanenin fonksiyonu nedeniyle uzun süre yatarak tedavi gören hastaları güneş ışığı ve manzaradan büyük ölçüde faydalandırma çabası hasta yatak odaları bloğunun formunu etkilemiştir. Hasta odalarının büyük oranda güneş ışığından ve göl manzarasından daha fazla faydalanabilmesi için hasta bakım ünitelerinin yer aldığı bloklar tek merkezden çıkan Y tipi plan şeması şeklinde düzenlenmiştir. Bu sistemle aynı zamanda hasta odalarına diğer blokların gölgelerinin düşmesi de engellenmiştir. Tasarımda hasta odalarına mümkün olduğunca fazla temiz hava ve güneş ışığı alınmasına dikkat edildiği söylenebilir. Hasta odaları ve hemşire istasyonları koridorların iki yanında sıralanmıştır. Hasta bakım ünitelerinin yer aldığı dikdörtgen prizmalar plan düzleminde ve üçüncü boyutta parçalanmıştır. Böylece koridorlar ve hasta odaları üçüncü boyutta okunabilmektedir. 720 yatak kapasiteli yapıda tek yataklı ve ıslak hacimli odaların yanında üç ve altı kişilik koğuş şeklinde hasta bakım odaları düzenlenmiştir (Şekil.15). Hasta odalarındaki ıslak hacimler manzara kullanımını bölmek ve gün ışığı alınmasını etkilememek için koridor tarafında konumlandırılmıştır. 3 ve 6 yataklı odalarda kalan hastalar için koridorlarda çok kabinli ıslak hacimler düzenlenmiştir. Bu katlarda hasta bakım odalarına ek olarak gündüz odası, tecrit odası, doktor, hasta bakıcı ve hemşire odaları ile kat laboratuvarı bulunmaktadır. Hasta bakım üniteleri ile ilişkisi olan ameliyathane, röntgen ve kan merkezi bölümleri birinci bodrum katta hasta bakım ünitelerin çekirdeğine yakın olarak konumlanmıştır. Bu yerleşim ameliyat veya röntgen çekimi öncesi ve sonrası hastaların sevinde kolaylık sağlamaktadır. Teknik birimlerle hasta bakım üniteleri arasında tesisat katı bulunmaktadır (Şekil.16). Yapının üzeri teras çatı ile örtülmüştür.

(a) (b)
Şekil 15. Kat planları (a) Yarışma ve Uygulama projesi yatak katları planı (Mimarlar Odası Arşivi, 1967) (b) Sirkülasyon diyagramı (Eğirdir Belediyesi, 2021)

Şekil 16. Uygulama projesi kesiti (Eğirdir Belediyesi, 2021)

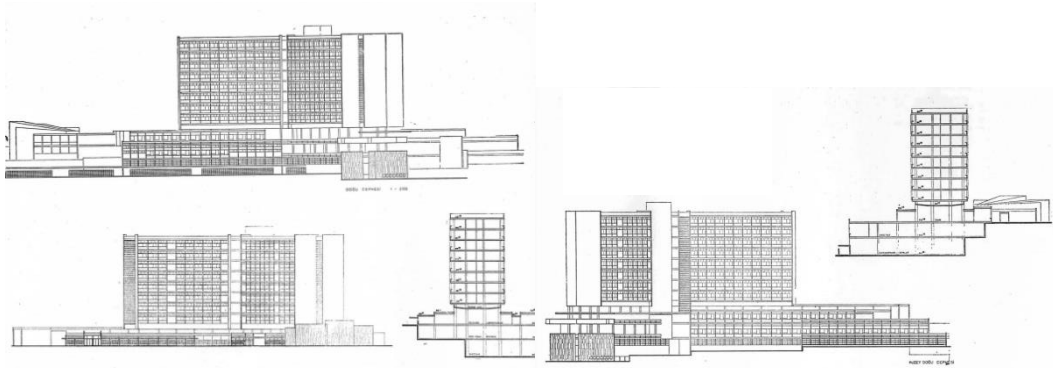
İç mekanda aydınlık ve temiz mekanların olması önemsenmiştir. Kullanılan mobilyaların kolay temizlenmesi, toz ve kir tutmaması için demir malzemelerden seçildiği, yatak başlık ve ayaklarının oval formlarda tercih edildiği görülmektedir. Koğuş tipi hasta odalarında yataklar pencerelere paralel olarak yerleştirilmiştir. Temel donatılar olarak hasta yatakları ve komodinlere ek olarak refakatçiler için masa, sandalyeler bulunmaktadır (Şekil.17). Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesinin tasarımında modern mimarlığın işlevsel, aydınlık, ferah ve hijyenik mekanlar yaratma ilkeleri görülebilmektedir.

Şekil 17. İç mekan - 6 kişilik hasta koğuşu – 1980’li yıllar (Demiralay, 2021)

Cephe özellikleri (Facade characteristics)

Türkiye’de 1950’li yıllar mimarlık pratiğine bakıldığında modern mimarlık üslubuna ait örneklerin hızla yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Eğirdir Kemik Hastalıkları Binasının kütle anlayışı kadar cephe düzeninde de projesinin hazırlandığı dönemin rasyonalist-pürist akımının izleri görülmektedir (Şekil.18). Yapının cephelerindeki boşluklar eşit büyüklükteki pencere dizilerinden meydana gelmektedir (Şekil.19). Dikdörtgen formlu pencere boşluklarının çevresindeki beton fugalar cepheye düşey vurgu katmaktadır.

Şekil 18. Yarışma projesi Doğu ve Kuzeydoğu Cepheleri (Mimarlar Odası Arşivi, 1967)

Şekil 19. Kemik Hastalıkları Hastanesi cephe özellikleri (Özaltın İnşaat, 2021).

Cephede açık renk boya kullanılmıştır. Beyaz renk seçimi modern yapının ferah, aydınlık ve steril olma kimliğini güçlendirmektedir. Acil girişinde bulunan büyük boyutlu duvar resmi 1960'lı yıllarda ülkemizde yaygın olarak uygulanan mimarlık-sanat birlikteliğinin devamı niteliğindedir. Sanat eseri binaya yaklaşan yol cephesinde kullanılmış ve bu özelliği ile kalıcı sergi kimliği kazanmıştır (Şekil.20). Sanatın iyileştirici gücü olduğu yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır. Duvar resminin varlığı hastane binasının tasarımında sanat eserlerinin psikolojik olarak hastalar üzerindeki iyileştirici etkisinin (Özgen, 2018) dikkate alındığı şeklinde yorumlanabilir. Hastaların duyduğu kaygı şiddeti azaltmak için duvar resminde canlı ve parlak renkler kullanılmıştır. Eski binaların bulunduğu doğu yönündeki ana girişte betonarme giriş saçağı mevcuttur. Kütle düzenlemesindeki yatay-düşey vurgular, kütle-cephe bütünlüğü, cephe düzenlemesi, doluluk-boşluk oranları, malzeme ve renk kullanımları ile yapı dönemin modernist estetik biçimlenmesinin bir örneğidir.

Şekil 20. Acil girişinde bulunan duvar resmi (Tutap, 2023)

Yapının geçirdiği değişim-dönüşümler ve yıkılması (The transformations of the building and its demolition)

Hastane kompleksi içinde günümüzde varlığını sürdüren yapılardan biri, 1958 yılında açılan ve Kemik Veremi Ek Pavyonu olarak kullanılan binadır (Şekil.21). Bina 1987 yılında sağlık meslek lisesine çevrilerek Eğirdir Akşemseddin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak kullanılmıştır (Şekil.22). Okulun 2022 yılında yeni binasına taşınması ile yapı günümüzde işlevsiz kalmış durumdadır. Varlığını sürdüren diğer yapı ise 1965 yılında inşa edilen Hastane camiidir. 1952 yılında inşa edilen ve Çocuk Felci Pavyonu olarak kullanılan bina günümüze ulaşmamıştır.

Şekil 21. Okula dönüştürülen Kemik Veremi Ek Pavyonu binası-1980-2020 (Demiralay, 2021; Arık, 2020)

Şekil 22. Sınıfa dönüştürülen Kemik Veremi Ek Pavyonu binası ameliyathanesi-2020 (Arık, 2020)

Betonarme karkas sistemle inşa edilen Kemik Hastalıkları Binası, inşa edildiği dönemdeki gelişmiş teknik donanımı ile günümüze kadar yapısal bir hasar almadan ulaşmıştır. Yapı o dönemde Eğirdir ilçesinde inşa edilen en büyük betonarme yapıdır. Bu bağlamda Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi binası yapısal, teknik ve malzeme kullanımı açısından modern mimarlık yapılarının tasarım ve inşa özgürlüğünün göstergesi olan (Omay Polat, 2018; 45) yenilik değeri ve teknolojik değer taşımaktadır. Geçmişten günümüze yapının geçirdiği dönüşümler incelendiğinde ana girişin bulunduğu teşhis – tedavi bölümünün üzerine ek bir kat yapıldığı ve üzerinin beşik çatı ile kapatıldığı görülmektedir. Yapıya sonradan eklenen beşik çatıların üzeri alüminyum çatı örtüsü ile kaplanmıştır. Yapının cepheleri pembe renge boyanmış, acil girişinde yer alan duvar resmi kaldırılmıştır. Acil girişine çıkan rampanın altı kapatılarak mekan haline getirilmiş, bu mekanlar tıbbi atık depoları olarak kullanılmıştır (Tablo.2). Yapının geçirdiği değişim ve dönüşümler incelendiğinde orijinalliğini büyük ölçüde koruduğu görülmektedir.

Tablo 3. Yapının geçirdiği değişim ve dönüşümler (Özaltın İnşaat, 2021; Eğirdir Akın Gazetesi, 2013; Yazar arşivi, 2021)

1984-1990 dönemi			
1990-2022 dönemi			
	Teşhis – tedavi bölümünün üzerine ek kat yapılmış, üzeri alüminyum kaplı beşik çatı ile örtülmüştür	Yapının cepheleri pembe renge boyanmıştır	Acil girişinde bulunan duvar resmi kaldırılmıştır Acil girişine çıkan rampanın altı kapatılarak tıbbi atık deposu olarak kullanılmıştır

Hastane binasının deprem yönetmeliğine ve güçlendirme çalışmalarına uygun olmadığı gerekçesiyle, yapının güney yönünde 2018 yılında yeni bir hastane binası inşa edilmeye başlanmıştır; 2020 yılında

hastanenin yeni binaya taşınmasıyla birlikte yapı işlevsiz kalmıştır. Atıl haldeki yapı 2022 yılının Ağustos ayında yıkılmıştır (Şekil.23).

Şekil 23. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesinin yıkılışı – 2022 (Erben, 2022).

İnsan-mekan etkileşimi göz önüne alındığında; sağlık yapılarının yer aldığı toplumda sosyal ortamlar oluşturmaya müsaade edecek biçimde tasarlanması oldukça önemlidir. Bunun yanında yapıya dair aidiyet bilincinin oluşması hastane yapılarına yönelik algıyı önemli ölçüde etkilerken; yapının inşa edildiği coğrafyaya, kente hatta ülkeye ait kılınmasını sağlamaktadır. İnsanlar ait hissettikleri mekanları hayatlarına katarken, böyle mekanlar toplumda yer bulma olanağına sahip olurlar (Özgen, 2018). Eğirdir Kemik Hastanesi bir dönem ülkemizde salgın bir hastalık olan kemik tüberkülozunun tedavi edilmesi amacıyla inşa edilmiş dört hastanenin Isparta'daki örneğidir. Bununla birlikte yapı 1960'lı yıllardan başlayarak Anadolu'ya yayılan uluslararası modern mimarlık stilinin Isparta kentindeki önemli örneklerinden biridir. Hastanenin kent belleğindeki yeri düşünüldüğünde fiziksel varlığının ötesinde soyut bir kimlik kazandığı görülmektedir. Yapı geçmişten günümüze burada tedavi gören hastalar için olduğu kadar, Eğirdir ve Isparta, hatta tüm ülke açısından önemli bir sağlık yapısı olmuştur. Bu nedenle yapı toplumsal hafızanın bir parçasıdır.

SONUÇ (CONCLUSION)

Çalışma kapsamında incelenen Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi, 100 yatak kapasitesi ile kurulmuş ve ilerleyen yıllarda 1000 yatak kapasitesine çıkarılmış, hem bölge halkı hem de ülke geneline hizmet veren özel dal hastanelerinden biridir. Yapı inşa edildiği dönemde toplum sağlığını etkileyen kemik veremi hastalığının çözümünün bir parçası olarak görülmüştür. Yapı aynı zamanda projesinin hazırlandığı 1960'lı yılların mimarlık pratiğini temsil eden önemli bir örnektir. Eğirdir ilçesi; demiryolunun varlığı, Isparta-Konya karayolunun tamamlanması, iklim ve topoğrafya gibi sebepler ile turistik ve ticari bir merkez konumundadır. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesinin açılması sağlık turizmi alanında da ilçeye olumlu katkılar sağlamıştır. Yerleşim yerinin topoğrafik yapısının hastanenin tasarım kararları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Yapının tasarımında eğime paralel olarak konumlanması, yeşil ile iç içe olması ve hasta odalarının göle yönelmesi ile

manzaradan olabildiğince faydalanmak amaçlanmıştır. Hastanenin tasarım kararları salt fiziksel tedavi sunmaya yönelik olmayıp, aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık tanımını destekler nitelikte sosyal ve psikolojik olarak da sağaltıma destek vermektedir.

Kullanılan Y tipi plan şeması sayesinde sirkülasyon elemanları aracılığıyla ünitelere kolayca erişim sağlanabilmektedir. Böylelikle yapı çok katlı olmasına rağmen verimli olarak kullanılmasına olanak sağlanmıştır. Yapıdaki cephe özelliklerine bakıldığında ise modern mimarinin izleri kolayca okunabilmektedir. Doluluk ve boşluğun dengeli kullanımı ve renk seçimi sayesinde çok katlı yapılarda karşımıza çıkan dış mekandaki eziciliğinin akıllıca üstesinden geldiği görülmektedir. Ayrıca dış cephede açık renk boya kullanılmasıyla hastane yapısı yeşil doku içerisinde ön plana çıkarılarak kültürel etkisinin vurgulandığı söylenebilir.

Sonuç olarak Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi sadece kente değil, tüm ülke geneline hizmet vermiş olan önemli bir özel dal hastanesi olarak hafızalarda yer etmektedir. İnşa edildiği dönemin izlerini taşıyan mimarisi ve başarılı şekilde işleyen fonksiyon akışı ile kentin simge yapılarından biri haline gelmiştir. Ayrıca gerek Eğirdir'in iklimsel özellikleri, gerekse sağlık çalışanlarının başarısı ile ülkenin dört bir yanından kemik ve eklem rahatsızlıklarına şifa arayan insanları bölgeye çekebilmiş, kent imajını pozitif yönde güçlendirmiş ve kent belleğinde yerini almıştır. Kuruluşundan dışarıdan müdahale ile yıkıldığı 2022 yılına kadar fiziksel olarak ayakta kalabilmesine ve özgünlüğünü büyük oranda koruyabilmesine karşın ulusal sağlık politikasındaki değişiklikler ile 2020 yılında faaliyetlerini sonlandırmıştır. Hastane yapısının sağlık yapıları mirasımızı yansıtan bir modern mimarlık ürünü olarak korunamaması üzüntü vericidir. Türkiye'de koruma olgusunun tarihsellik üzerinden sınıflandırılarak, Cumhuriyet'in ilanı sonrası inşa edilen modern mimarlık ürünlerinin korunmaya değer görülmeşi ve koruma anlayışının mimari ürünün toplumla ilişkisi üzerinden değerlendirilmemesi, yapının kolayca gözden çıkarılmasına neden olmuştur. Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi örneğinde görüldüğü gibi kentsel bellekte önemli izleri olan modern mimarlık yapıları kendi kaderine terkedilmekte ve tarihten gelişigüzel silinmektedir. Modern mimarlık miraslarının yok edilmesiyle toplumların kültürel belleği zarar görmektedir. Bu çalışma toplumsal hafızanın bir parçası olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastane binasını sahip olduğu özgün nitelikleri ile modern mimarlık mirası envanteri olarak belgelemek amacıyla yapılmıştır. Bu belgelemenin yapılması Türkiye'de mimarlık tarihinin sürekliliğini sağlayacaktır. Mimarlık tarihinin ve modern sağlık yapıları mirasının önemli bir parçası olan Eğirdir Kemik Hastalıkları Binası'nın yıkılmasıyla yapının geçmişten günümüze taşıdığı sosyo-kültürel izler de silinmiştir. Modern mimarlık mirasının korunmasına yönelik gerekli farkındalığın yaratılması ülkemizde mevcut miras yapılarının korunması için atılacak en önemli adımdır.

Conflict of Interest Statement | Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmanın yürütülmesi ve/veya makalenin hazırlanması hususunda herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest for conducting the research and/or for the preparation of the article.

Financial Statement | Finansman Beyanı

Bu araştırmanın yürütülmesi ve/veya makalenin hazırlanması için herhangi bir mali destek alınmamıştır.

No financial support has been received for conducting the research and/or for the preparation of the article.

Ethical Statement | Etik Beyanı

Araştırma etik standartlara uygun olarak yapılmıştır.

All procedures followed were in accordance with the ethical standards.

Copyright Statement for Intellectual and Artistic Works | Fikir ve Sanat Eserleri Hakkında Telif Hakkı Beyanı

Makalede kullanılan fikir ve sanat eserleri (şekil, fotoğraf, grafik vb.) için telif hakları düzenlemelerine uyulmuştur.

In the article, copyright regulations have been complied with for intellectual and artistic works (figures, photographs, graphics, etc.).

Author Contribution Statement | Yazar Katkı Beyanı

Please identify the type of contributions for each author as a statement. The contributions table identifies the type of contributions, which have been identified by the authors previously on the Publication Consent and Copyright Transfer Form.

A. Fikir / Idea, Concept	B. Çalışma Tasarısı, Yöntemi / Study Design, Methodology	C. Literatür Taraması / Literature Review
D. Danışmanlık / Supervision	E. Malzeme, Kaynak Sağlama / Material, Resource Supply	F. Veri Toplama, İşleme / Data Collection, Processing
G. Analiz, Yorum / Analyses, Interpretation	H. Metin Yazma / Writing Text	I. Eleştirel İnceleme / Critical Review

AUTHOR 1: A/B/C/E/F/H

AUTHOR 2: A/C/F/H/I

REFERANSLAR (REFERENCES)

- Anonim. (1967). Haberler. *Mimarlık Dergisi*, 49, 5.
- Anonim. (1973). *Isparta İl Yıllığı – 1973 (Cumhuriyetin 50. Yılında)*. Ankara: Paris Matbaası.
- Anonim. (1983). *Isparta İl Yıllığı – 1983*. Isparta: Isparta Valiliği Yayını.
- Arık, M. (2020, 10 Eylül). Eğirdir Kemik Hastanesi. [Video]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=WUdK-ezPmCc> [Erişim tarihi: 23.07.2023]
- Atmaca, Y. (2016). Türkiye Tasarım Kronolojisi Sağlık. Kronoloji Denemesi.
https://www.researchgate.net/publication/350276807_TURKIYE_TASARIM_KRONOLOJISI_SAGLIK [Erişim tarihi: 07.09.2023]
- Aydın D. (2009). *Hastane Mimarisi, İlkeler ve Ölçütler*. Mimarlar Odası Konya Şubesi, İstanbul.
- Batagur, E. (2016). Cumhuriyet Türkiye'sinden Günümüze Kemik ve Eklem Tüberkülozu.
<https://erdembagaturblog.wordpress.com/2016/08/19/cumhuriyet-turkiyesinden-gunumuze-kemik-ve-eklem-tuberkulozu/> [Erişim tarihi: 01.03.2024]
- Brundage, W. F. (2000). *Where These Memories Grow*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Demiralay. (2021, 28 Aralık). EĞİRDİR Kemik Hastanesi 1970'ler [Video]. YouTube.
https://youtu.be/XlyOgnvSOss?si=d6XIKDp_CFNnCEPn [Erişim tarihi: 23.07.2023]
- DSÖ. (1946). Constitution of The World Health Organization.
<https://apps.who.int/gb/bd/PDF/bd47/EN/constitution-en.pdf?ua=> [Erişim tarihi: 20.11.2023]
- DSÖ. (2013). Healthsystemsstrengtheningglossary. Geneva: WHO,
http://www.who.int/healthsystems/hss_glossary/en/index5.html [Erişim tarihi: 07.09.2023]
- Eğirdir Akın Gazetesi Arşivi. (1986). (Tarih: 25 Nisan 1986).
<https://www.egirdirakingazetesi.com.tr/gazeteler.aspx> [Erişim tarihi: 03.11.2021]
- Eğirdir Akın Gazetesi Arşivi. (2013). (Tarih: 6 Aralık 2013). Hastanemiz yıkılacak!
<https://www.egirdirakingazetesi.com.tr/haber/1151/Hastanemiz-yikilacak-> [Erişim tarihi: 03.11.2021]
- Eğirdir Belediyesi. (2021). İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.
- Erben, K. (2022). Milliyet Gazetesi (Tarih: 27.09.2022). Eğirdir'in Ünlü Hastanesi Yıkılıyor. Milliyet. <https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/isparta/egirdir/egirdirin-unlu-hastanesi-yikiliyor-6831748> [Erişim tarihi: 06.09.2023]
- Gönen Baş, E. & Numanoglu, N. (2000). Kemik ve Eklem Tüberkülozu. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 48(4), 379-384.
- Gündeşlioğlu, Ö. & Kocabaş, E. (2017). Akciğer Dışı Tüberkülozda Klinik Özellikler. *Çocukluk Çağında Tüberküloz* (Ed: Uğur Özçelik, Emine Kocabaş, Refika Ersu, Fuat Gürkan) içinde, 17-24, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.
- Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Hasekioğlu, N. & Evren, M. (1952). Eğirdir İmar Planı. *Mimarlık Dergisi*, IX (5-6), 17-25.

- İlikan Rasimoğlu, C. G. (2019). Erken Cumhuriyet Döneminde Sağlıklı Bireyin İnşası: Pronatalist Politikalar, Çocuk Sağlığı ve Verem. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 39(2), 329-357.
- İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, (2023). Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi. <https://Baltalimanieah.Saglik.Gov.Tr/Tr-51547/Tarihcemiz.Html> [Erişim tarihi: 28.12.2023].
- İzmir İl Sağlık Müdürlüğü. (2023). Urla Devlet Hastanesi. <https://urladh.saglik.gov.tr/TR-679014/tarihcemiz.html#:~:text=Hastane%20%C3%A7at%C4%B1s%C4%B1%20alt%C4%B1nda%20bulunan%20ve,Dal%20Hastanesi%20olarak%20faaliyet%20s%C3%BCrd%C3%BCrm%C3%BC%5%9Ft%C3%BCr> [Erişim tarihi: 28.12.2023].
- Karaca, B. (2021). İzmir-Aydın Demiryolu Hattı'nın Dinar'dan Sonraki Uzantıları (Proje, İmtiyaz ve Yapım Aşaması). *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 53, 25-49.
- Kıdak, L. B. & Aksaraylı, M. (2008). Yatan Hasta Memnuniyetinin Değerlendirilmesi ve İzlenmesi: Eğitim ve Araştırma Hastanesi Uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(3), 87-122.
- Koçyiğit, S. Ç. (2006). Faaliyete Dayalı Maliyet Yönetimi ve Hastane Uygulaması. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Kuzgun, Ü. (2023). Eğirdir Kemik Hastanesinin Dünü Bugünü ve Yarını. <https://www.egirdiriler.com/tr/icerik/16/egirdir-kemik-hastanesinin-dunu-bugunu-ve-yarini> [Erişim tarihi: 25.12.2023].
- Mimarlar Odası Arşivi. (1965). Beyoğlu İlk Yardım Hastanesi Proje Yarışması. *Arkitekt*, 2 (319), 77-91. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/145/1737.pdf> [Erişim tarihi: 20.01.2023].
- Mimarlar Odası Arşivi. (1967). Sınırlı Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanesi Proje Yarışması. *Arkitekt*, 4 (328), 161-167. http://dergi.mo.org.tr/detail.php?id=2&sayi_id=173 [Erişim tarihi: 20.01.2023].
- Mimarlar Odası Arşivi. (1969). Çorum Devlet Hastanesi Sınırlı Proje Yarışması. *Arkitekt*, 01(333), 30-32. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/187/2463.pdf> [Erişim tarihi: 20.01.2023].
- Mimarlar Odası Arşivi. (1971). Zonguldak SSK Hastanesi *Arkitekt*, 1971/09-10.
- Mimarlar Odası Arşivi. (1974). Şişli Çocuk Hastahanesi Tevsi Projesi. *Arkitekt*, 01 (353), 42-48. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/582/8953.pdf> [Erişim tarihi: 20.01.2023].
- Mimarlar Odası Arşivi. (1980). Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Araştırma Hastanesi. *Arkitekt*, 03 (379), 114-116. <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/267/3748.pdf> [Erişim tarihi: 20.01.2023].
- Omay Polat, E. (2018). Güncelleme: Türkiye'nin Modern Mimarlık Mirası. *Mimarist*, 62(2), 44-47.
- Özaltın İnşaat. (2021). Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi ve Lojmanları. <https://www.ozaltin.com.tr/insaat-ve-taahhut/ust-yapi/egirdir-kemik-eklem-hastaliklari-tedavi-ve-rehabilitasyon-hastanesi-ve-lojmanlari> [Erişim tarihi: 15.10.2021].
- Özgen, E. (2018). İnsan - Mekan Etkileşiminde Sağlık Yapıları ve Mekanın İyileştirici Rolü. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(2), 184-195.
- Özkara, Ş. (2010). *Türkiye'de Tüberküloz Epidemiyolojisi*. Toraks Kitapları Tüberküloz, AVES Yayıncılık, İstanbul.

- Resmi Gazete. (1983). Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği (1983, 13 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 17927, Cilt: 22, S. 2889).
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=85319&MevzuatTur=3&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 08.11.2023].
- Resmi Gazete, (2006). Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (2006, 21 Ekim). Resmi Gazete (Sayı : 26326)
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061021-7.htm> [Erişim tarihi: 16.10.2023].
- Sağlık Platformu. (2023). Hastanelerin Sınıflandırılması.
<https://www.saglikplatformu.com/hastanelerin-siniflandirilmesi/> [Erişim tarihi: 20.07.2023].
- Sayar, Y. (2004). Türkiye'de Mimari Proje Yarışmaları 1930-2000: Bir Değerlendirme. *Mimarlık Dergisi*, Sayı: 320, ss: 29-36.
- Seçim, H. (1991). *Hastane Yönetimi ve Organizasyonu: Türkiye'de Hastanelerin Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Sinan, A. (2019). A Framework for the Conservation of Eğirdir Train Station Complex and Its Integration to the City. Master of Science, Conservation of Cultural Heritage in Architecture, METU.
- Sungur, T. (1966). Turizm ve Turistik Eğirdir İlçesi. *Türk İdare Dergisi*, Yıl:36, Sayı: 298, Ocak-Şubat 1966, ss: 164-194.
- Tarhan, Z. (2022). Dün ve Bugün Eğirdir Kemik Hastalıkları Hastanemiz. Eğirdir Akın Gazetesi (Tarih: 21.10.2022). <https://www.egirdirakingazetesi.com.tr/haber/49013/DUN-VE-BUGUN-EGIRDİR-KEMİK-HASTALIKLARI-HASTANEMİZ> [Erişim tarihi: 23.07.2023].
- Taş, Y. (2002). Hastane Organizasyonlarında Kurumsallaşma Yönelimli Örgüt Kültürünün Stratejik Yönetim Yaklaşımı İle Tasarımı, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi.
- TBMM Tutanak Dergisi, (1922). TBMM I. Dönem 3. Yasama Yılı Açış Konuşmaları. *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi* D:1, C:18, ss:2.
- Tuğluoğlu, F. (2008). Cumhuriyetin İlk Döneminde Verem Mücadelesi ve Propaganda Faaliyetleri. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi* (13-14), ss:1-26.
- TUTAP (Türkiye Turizm Tanıtma Platformu). (2023). Eğirdir Kemik Eklem Hastalıkları Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi. https://www.tutap.com.tr/detay_tanitim/egirdir-kemik-eklem-hastaliklari-tedavi-ve-rehabilitasyon-hastanesi/1247 [Erişim tarihi: 01.05.2023].
- URL 1: <https://www.bitmezat.com/> [Erişim tarihi: 20.12.2023].
- URL 2: <https://www.peramezat.com/> [Erişim tarihi: 20.12.2023].
- URL 3: <https://www.sabancivakfi.org/tr/> [Erişim tarihi: 05.12.2023].
- URL 4: <https://www.egirdirakingazetesi.com.tr/> [Erişim tarihi: 05.12.2023].
- URL 5: https://twitter.com/nostalji_izmir [Erişim tarihi: 05.12.2023].
- URL 6: <https://mhrsonlinerandevu.com/> [Erişim tarihi: 05.12.2023].

- URL 7: <https://i.pinimg.com/736x/50/63/10/506310e13d57a5f92a0927337d9bd90c.jpg> [Erişim tarihi: 12.12.2023].
- URL 8: <https://www.nadirkitap.com/isparta-egirdir-1960-donemleri-fotograf-efemera8731586.html> [Erişim tarihi: 10.09.2022].
- URL 9: <https://www.kitantik.com/> [Erişim tarihi: 10.09.2022].
- URL 10: <https://www.uyan32.com/gecmisten-kalanlarla-egirdir-gecmise-bir-bak/> [Erişim tarihi: 10.09.2022].
- URL 11: Türk Ortopedi ve Travmatoloji Kongresi. (2023). Ulusal Türk Ortopedi ve Travmatoloji Kongresi. https://www.facebook.com/people/24UlusalT%C3%BCrkOrtopedi-ve-TravmatolojiKongresi/100070135510472/?sk=photos&locale=pt_BR [Erişim tarihi: 18.10.2023].
- URL 12: <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-165533/egirdir.html> [Erişim tarihi: 09.01.2023].
- Utkugün, C. (2016). İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Ekonomik Sıkıntıların Sosyal Hayata Etkileri (1939-1945), Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 030.01.0.0.77.483.3. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi [BCA], Ankara.

YAZARLARIN BİYOGRAFİLERİ (BIOGRAPHIES OF THE AUTHORS)

Ülkü ÇELEBİ GÜRKAN (Dr. Öğr. Üyesi)

Ülkü Çelebi Gürkan, 2008 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden Lisans, 2011 yılında Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Yüksek Lisans eğitimini tamamlamıştır. 2017 yılında Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalından Doktor unvanını almıştır. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik - Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü'nde araştırmalarını sürdürmekte olan yazar kentsel ve mimari mekan tasarım kuramları, kamusal ve kamusal mekan, kentsel bellek gibi araştırma alanları ile ilgilenmektedir.

Duygu KURTOĞLU (Dr. Öğr. Üyesi)

Duygu Kurtoğlu, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden 2011 yılında mezun oldu. 2015 yılında Oxford Brookes University'de Mimarlık Yüksek Lisans, 2021 yılında Eskişehir Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalında Doktora Programını tamamlamıştır. 2016-2022 yılları arasında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Bina Bilgisi Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak çalışmıştır. 2022 yılından itibaren aynı üniversitede Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Mimarlık Bölümünde lisans ve lisansüstü düzeyde uygulamalı ve teorik dersler vermiş, akademik ve idari görevlerde yer almıştır. İlgi alanları özel mülkiyetli kamusal alanlar, kent morfolojisi, morfolojik analiz, evrensel tasarım, kapsayıcı çevreler, 20. Yüzyıl mimarlığı ve sürdürülebilirlik konularıdır.